

Виконав:

Євгеній ГІДЕНКО

викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

У теперішній час Україна як суверенна демократична держава направляє свою роботу на зведення соціуму, де людські інтереси набирають особливого значення, а їх охорона стає найважливішою.

Одним з органів, робота якого спрямована на охорону життя, здоров'я, прав і свобод громадян, власності, природного середовища, інтересів суспільства й держави від протиправних посягань, є поліція. У ході реалізації покладених на неї завдань поліція має право використовувати спеціальні засоби у випадках і порядку, передбачених законодавством України. Правове регулювання застосування спеціальних засобів поліцейськими здійснюється шляхом дотримання нормативно-правових актів.

Правові засади застосування спеціальних засобів, які утворилися у сьогоденні, мають значний вплив, по-перше, попереднє законодавство, по-друге, останнім часом особливо вплинуло міжнародне право і, по-третє, ті трансформації, котрі проходять в соціальній, політичній та інших сферах життя країни. У правовому становленні роботи поліції щодо застосування спеціальних засобів особливу функцію виконують норми Конституції України, перш за все, ті, які регулюють принципи діяльності правоохоронних органів (законність, гуманізм, гласність тощо), права та обов'язки громадян (право на життя, на недоторканність особи, власність, оскарження неправомірних дій державних органів і посадових осіб, зобов'язання дотримуватися Конституції та законів України, поважати права й законні інтереси інших осіб тощо) та ін. Головне місце в системі правового становлення застосування спеціальних засобів поліцейськими посідають закони та інші законодавчі акти України. Їх роль у процесі регулювання правової держави має регулярно розширюватися, через це верховенство права є невід'ємною ознакою. Верховенство права виступає, в першу чергу, у безпощадній належності йому всіх інших нормативних актів, через це закони (після Конституції) мають найвищу юридичну силу.

Значущу роль у механізмі законодавчих актів, які регулюють роботу поліції щодо застосування спеціальних засобів, зображує, звісно, Закон України «Про Національну поліцію». Попри те, що цей Закон багато в чому вимагає покращення, він головним чином досить повно закріпив права поліції по застосуванню фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї. У Законі, зокрібна в статті 43, закріплено, що поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для здійснення законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невиправданим або неможливим. Так само у відміченій статті зауважуються категорії громадян, до яких забороняється застосовувати спеціальні засоби, порядок доповіді керівництву у випадках застосування спеціальних засобів, міри застосування спеціальних засобів. Так, поліція під час здійснення повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу як фізичну силу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю. Закон зазначає, що спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу - це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, призначених і технічно придатних для охорони людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин. Для здійснення своїх повноважень поліцейські можуть використовувати спеціальні засоби визначені в статті 45 ЗУ «Про Національну поліцію».

Щоб застосування сили було пропорційним, необхідна наявність правової та фактичної причини застосування сили, взятих у їх комплексі.

Значущість додержання правових норм під час застосування спеціальних засобів дасть здатність уникнути неприємних результатів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/573/1/%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A2%D0%A1%D0%9F.pdf>
2. ЗУ «Про Національну поліцію»